

Przedmiotowy system oceniania z języka polskiego w roku szkolnym 2023/2024

klasa VII

I Zasady Przedmiotowego Systemu Oceniania

1. Na początku roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych z zakresu przedmiotu i sposobie oceniania.
2. Celem oceniania ucznia jest pokazanie tego, co uczeń robił dobrze oraz udzielenie wskazówek w przypadku problemów z jakimś zagadnieniem.
3. Nauczyciel stosuje również słowne ocenianie w przypadku odpowiedzi ustnych i pisemne uzasadnienie oceny prac pisemnych. Jeśli chodzi o ocenę prac pisemnych, ma ona na celu wskazanie dobrych elementów oraz odnotowanie tego, co wymaga poprawy. Prace pisemne, poza oceną opisową, zawierają również cenę stopniową.
4. Za prace klasowe uważa się sprawdziany, wypracowania klasowe i testy. Zapowiadane są z tygodniowym wyprzedzeniem, a zakres materiału jest znany dla ucznia. Prace klasowe są obowiązkowe, więc uczniowie nieobecni na lekcji w dniu pisania pracy klasowej są zobligowani do napisania jej w późniejszym terminie uzgodnionym z nauczycielem (nie później niż w ciągu 2 tygodni od powrotu do szkoły).
5. Prace pisemne zadane do domu (wypracowania) uczeń powinien oddawać w terminie.
6. Nauczyciel może oceniać wiedzę uczniów również za pomocą kartkówek. Zakres materiału tych prac może wynosić maksymalnie trzy ostatnie lekcje. Nauczyciel ma prawo nie zapowiadać kartkówek. Uczniowie nie muszą ich poprawiać.
7. Oceny niedostateczne oraz dopuszczające z wszelkich prac pisemnych mogą być poprawione w ciągu tygodnia od poinformowania ucznia o tej ocenie.
8. Nauczyciel ocenia uczniów za aktywność na lekcji. Ocena ma formę plusów lub minusów (3 plusy składają się na ocenę bardzo dobrą, a 3 minusy na ocenę niedostateczną).
9. Uczeń ma prawo zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji dwa razy w semestrze. Wyłącza się przypadki, gdy na lekcji przewidziana była praca klasowa zapowiedziana wcześniej.
10. Uczeń zobowiązany jest do noszenia zeszytu oraz podręcznika.
11. Rodzice/prawni opiekunowie mają możliwość wglądu w pisemne prace swoich dzieci: na zebraniach ogólnych, podczas indywidualnych spotkań z nauczycielem.
12. Nauczyciel przechowuje prace ucznia do końca danego roku szkolnego.
13. Skala i sposób formułowania ocen bieżących:

Zapis w dzienniku lekcyjnym	Wartość liczbowa oceny
1	1
+1	1,5
2-	1,75
2	2
+2	2,5
3-	2,75

3	3
+3	3,5
4-	3,75
4	4
+4	4,5
5-	4,75
5	5
+5	5,5
6	6

14. Przy ocenianiu sprawdzianów wiadomości i umiejętności nauczyciel stosuje następujące zasady przeliczania punktów na ocenę:

poniżej 30% możliwych do uzyskania punktów - niedostateczny

30% - 49% - dopuszczający

50% - 69% - dostateczny

70% - 89% - dobry

90% - 99% - bardzo dobry

100% – celujący.

15. Pisemne prace literackie oceniane są wg kryteriów egzaminacyjnych opracowanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną.

16. Przy ocenianiu prac pisemnych uczniów mających obniżone kryteria oceniania nauczyciel dostosowuje kryteria do predyspozycji i możliwości ucznia.

17. Ustala się jednakowe wagi dla najważniejszych kategorii ocen:

- 1) sprawdzian – waga 6
- 2) kartkówka, odpowiedź ustna – waga 5
- 3) aktywność, praca na lekcji – waga 2
- 4) zadanie domowe – waga 1
- 5) zeszyt przedmiotowy – waga 1
- 6) zadanie dodatkowe – waga 4
- 7) osiągnięcia w konkursach – waga 6

II Ocenianiu na języku polskim podlegają:

1. Sprawdziany pisemne (prace klasowe, testy, sprawdziany, kartkówki).
2. Praca na lekcji (aktywność, praca w parach i w grupie).
3. Praca domowa.
4. Wypowiedzi pisemne (dłuższe odpowiedzi na pytania w zeszycie, dłuższe wypracowania).
5. Wypowiedzi ustne (odpowiedź, odpowiedzi na pytania w toku lekcji).
6. Recytacja tekstu (wiersza, prozy).
7. Czytanie z zachowaniem zasad artykulacji.
8. Zeszyt (poprawność, językowa, notatki, estetyka).

III Sposoby oraz częstotliwość sprawdzania osiągnięć ucznia

1. Prace klasowe (zaplanowana jest minimum jedna w semestrze, praca klasowa jest dłuższa z pytaniami otwartymi).
2. Prace pisemne (wypracowania) dotyczące lektur – minimum dwie w semestrze.
3. Kartkówki (z bieżącego materiału).
4. Sprawdziany gramatyczne (wykonywane po części materiału gramatycznego).
5. Dyktanda (sprawdzanie wiedzy ortograficznej) – raz w semestrze.
6. Odpytywanie na lekcji.
7. Krótkie ćwiczenia wykonywane na lekcji.

IV Skala ocen

1. Według WSO istnieje skala ocen od 1 do 6.
2. Dopuszcza się stosowanie ocen częściowych, z plusami lub minusami.
3. Znakiem plus (+) ocenia się też bieżącą aktywność ucznia na lekcji. Trzy plusy oznaczają ocenę bardzo dobrą, a trzy minusy ocenę niedostateczną. Podobnie oceniany jest brak zaangażowania w lekcję lub niewykonywanie poleceń, co skutkuje minusami.

V Ogólne kryteria oceniania

1. Stopień celujący (6) - może otrzymać uczeń, który:
 - pracował systematycznie, z dużym zaangażowaniem na każdej lekcji i w domu;
 - wykazywał się inwencją twórczą, nie czekając na inicjatywę nauczyciela;
 - biegle posługiwał się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy;
 - wykazywał się indywidualną pracą wykraczającą poza realizowany program;
 - reprezentował klasę, szkołę w konkursach przedmiotowych np. w polonistycznym, ortograficznym, recytatorskim itp., kwalifikując się do dalszego etapu.
2. Stopień bardzo dobry (5) - otrzymuje uczeń, który:
 - pracował systematycznie z zaangażowaniem na każdej lekcji i w domu;
 - wykazał się wiedzą i umiejętnościami na poziomie ponadpodstawowym (PP), o znacznym stopniu trudności;
 - wszystkie zadania wykonywał w terminie.
3. Stopień dobry (4) - otrzymuje uczeń, który:
 - pracował systematycznie na każdej lekcji i w domu;
 - opanował umiejętności umiarkowanie trudne, ale i niezbędne w dalszej nauce;
 - poprawnie stosował wiadomości, wykonywał nietypowe zadania teoretyczne i praktyczne;
 - wykonywał zadania w terminie określonym przez nauczyciela, a także uzupełniał ewentualne braki.
4. Stopień dostateczny (3) - otrzymuje uczeń, który:
 - pracował w miarę systematycznie i doskonalił w sobie tę cechę;

- opanował wiadomości i umiejętności z języka polskiego na poziomie podstawowym (P);
- umie zastosować zdobyte wiadomości w sytuacjach typowych, według poznanego wzorca.

5. Stopień dopuszczający (2) - otrzymuje uczeń, który:

- wykazał się znajomością treści całkowicie niezbędnych w dalszym zdobywaniu wiedzy z języka polskiego;
- wykonywał samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela zadania typowe, wyćwiczone na lekcji, o niewielkim stopniu trudności.

6. Stopień niedostateczny (1) otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności elementarnych, a stwierdzone braki uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z języka polskiego;
- nie umie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela.

VI Szczegółowe kryteria oceniania ucznia

1. Ocena celująca

Otrzymuje ją uczeń, który opanował pełen zakres wiadomości określany programem nauczania dla kl. VII (spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą), oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- twórczo rozwiązuje problemy i zagadnienia z literatury i gramatyki,
- rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia, a temat na który uczeń się wypowiada jest wyczerpująco przez niego zrealizowany,
- prawidłowo ocenia i wartościuje problemy, zjawiska, dotyczące literatury, kultury oraz języka,
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach literackich, recytatorskich, teatralnych w szkole i poza szkołą,
- potrafi krytycznie ustosunkować się do literackiej, językowej i kulturowej rzeczywistości,
- umie odnaleźć korelacje między czytanim tekstem a współczesnością,
- potrafi odwołać się do kontekstu historyczno-literackiego,
- z łatwością omawia środki stylistyczne podając powód lub skutek ich zastosowania,
- podejmuje dyskusje, w której używa logicznych i zgodnych z rzeczywistością sądów,
- w swoich wypowiedziach odwołuje się do poznanych wcześniej tekstów,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem,
- odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów,
- wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe,
- współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera,
- otrzymuje maksymalną liczbę punktów za prace pisemne.

Nauka o języku, tworzenie wypowiedzi, samokształcenie:

- posiada wszystkie umiejętności przewidziane programem kl. VII.

2. Ocena bardzo dobra

Otrzymuje ją uczeń, który opanował pełen lub prawie pełen zakres wiadomości określany programem nauczania dla kl. VII (spełnia wymagania na ocenę dobrą), oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- uczeń wykazuje szczegółową znajomość treści przeczytanych lektur,
- zna cechy i budowę dramatu: akt, scena, tekst główny i poboczny, monolog, dialog,
- samodzielnie potrafi wyjaśnić i wskazać w tekście: neologizm, eufemizm, inwokacja, symbol, alegoria, pytanie retoryczne (powtórzenie), ironia,
- definiuje i rozróżnia gatunki literackie: satyra, nowela, opowiadanie,
- definiuje i rozróżnia gatunki publicystyczne: wywiad,
- potrafi omówić cechy świata przedstawionego, narratora, fabułę.

Kształcenie językowe:

- potrafi omówić tworzenie i budowę słowotwórczą wyrazów,
- bezbłędnie zapisuje kłopotliwe przyrostki i przedrostki w wyrazach złożonych,
- nie popełnia błędów w zapisie wyrazów z ą, ę, om, on, em, en,
- poprawnie zapisuje przymiotniki złożone i rzeczowniki zakończone na -i, -ii, -ij,
- potrafi wyjaśnić upodobnienia i uproszczenia fonetyczne, akcentowanie sylab,
- zna typy imiesłówów,
- potrafi znaleźć w tekście imiesłowy równoważnik zdania,
- zna zasady pisowni „nie” z imiesłowami,
- zna i regularnie posługuje się zasadami cytowania cudzych tekstów,
- poprawnie stosuje przecinek w wypowiedzeniu złożonym i wielokrotnie złożonym,
- poprawnie posługuje się skrótami i skrótowcami,
- potrafi omówić i wskazać w tekście wypowiedzenie wielokrotnie złożone i fragmenty mowy zależnej i niezależnej,
- nie popełnia błędów w zapisie bezosobowych form czasownika zakończonych na -no i -to,
- potrafi zdefiniować i podać przykłady czasowników dokonanych i niedokonanych,
- wie, czym jest strona bierna i czynna czasownika,
- umie wskazać w tekście zdania złożone.

Tworzenie wypowiedzi:

- tworzy wywiad i rozprawkę całkowicie poprawnie pod względem stylistycznym, językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym,
- steruje dyskusją wykorzystując sposoby jej prowadzenia,
- tworzy prezentacje wykorzystując wypowiedź argumentacyjną.

Samokształcenie:

- samodzielnie prowadzi zajęcia np. przygotowanie prezentacji na zadany temat (przedstawienie rezultatów swojej pracy, krytyczna ocena zdobywanych informacji i wyrażanie opinii na podejmowany temat, wskazanie źródeł wykorzystanych informacji),
- systematycznie samodzielnie pogłębia wiedzę poprzez wyszukiwanie dodatkowych tekstów,
- uczeń jest przewodniczącym zespołu projektowego.

3. Ocena dobra

Otrzymuje ją uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową (spełnia wymagania na ocenę dostateczną), oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- odczytuje tekst na poziomie przenośnym,
- określa nadawcę i odbiorcę tekstu,

- wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania – potrafi odnieść je do ogólnie przyjętych wzorców,
- potrafi określić funkcje środków artystycznego przekazu – epitet, porównanie, przenośnia, onomatopeja, pytanie retoryczne,
- posługuje się terminami realizm i fantastyka, adaptacja filmowa i adaptacja teatralna,
- posługuje się terminami związanymi z dramatem,
- określa role aktora, scenografa i charakteryzatora,
- próbuje omówić elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim,
- nazywa elementy groteski w utworze,
- uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów,
- opisuje uczucia własne i bohaterów literackich,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- wykonuje prace domowe, czasem także nieobowiązkowe.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje zjawisko manipulacji i prowokacji językowej,
- odróżnia odmienne i nieodmienne części mowy, prawidłowo używa różnych form rzeczowników, przymiotników i liczebników,
- łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą spójnika,
- określa części mowy i ich formy w tekście,
- sporządza wykres zdania pojedynczego określając części zdania,
- odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego,
- zna rodzaje podmiotu i wskazuje je w tekście,
- rozróżnia rodzaje zdań,
- zna podstawowe zasady ortograficzne,
- wskazuje sposoby wzbogacania zasobu słownikowego języka.

Tworzenie wypowiedzi:

- redaguje opis, charakterystykę, pamiętnik, sprawozdanie, instrukcję, zaproszenie, ogłoszenie,
- komponuje i redaguje tekst, zna i stosuje różne rodzaje opisów – sztuki, przeżyć, sytuacji,
- chętnie uczestniczy w dyskusji,
- tworzy prezentacje.

Samokształcenie:

- samodzielnie pogłębia wiedzę.

4. Ocena dostateczna

Otrzymuje ją uczeń, który opanował zakres wiadomości przewidzianych podstawą programową (spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą), oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- wykazuje się znajomością treści lektur,
- rozpoznaje rodzaje literackie; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju,
- rozróżnia gatunki, w tym: komedia, fraszka, sonet, pieśń, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje,

- zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;
- zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje,
- określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych oraz elementy wiedzy o historii i kulturze oraz potrzebne konteksty,
- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia),
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa,
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury,
- znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

Kształcenie językowe:

- rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem,
- rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń,
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy,
- rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie,
- rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone,
- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,
- rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu,
- zna typy skrótów i skrótowców – określa ich funkcje w tekście,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach,
- rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich,
- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,
- zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

Tworzenie wypowiedzi:

- funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę,
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych),

- wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych,
- odróżnia przykład od argumentu,
- przeprowadza wnioskowanie jako element wyvodu argumentacyjnego,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, wywiad,
- wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje,
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

Samokształcenie:

- rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji,
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy,
- rozwija nawyki systematycznego uczenia się,
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

5. Ocena dopuszczająca

Otrzymuje ją uczeń, który samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności:

Kształcenie literackie i kulturowe:

- wykazuje się ogólną znajomością treści lektur,
- odczytuje tekst na poziomie dosłownym,
- rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje,
- odróżnia rodzaje literackie,
- rozpoznaje cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania, pamiętnika, komedii, tragedii, trenu,
- podejmuje próby uczestniczenia w dyskusji,
- podejmuje próby charakterystyki postaci, pisze list, sprawozdanie, prostą notatkę, streszczenie, zaproszenie, ogłoszenie i stara się by zapis wypowiedzi był estetyczny,
- dostrzega różnicę między literaturą piękną a literaturą naukową.

Kształcenie językowe:

- rozpoznaje wyraz pochodny i podstawowy,
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa,
- rozumie znaczenie homonimów,
- rozróżnia zdanie pojedyncze, złożone i równoważnik zdania,
- zna podstawowe zasady ortograficzne,
- poprawnie przytacza cudze wypowiedzi.

Tworzenie wypowiedzi:

- korzystając ze wskazówek nauczyciela tworzy recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad,
- streszcza tekst,
- formułuje pytania do tekstu,
- czyta głośno i mówi z pamięci fragmenty tekstu,
- z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedź odpowiednią dla danej formy gatunkowej,
- podejmuje próby argumentacji przy tworzeniu tekstów argumentacyjnych,

- wyraża własne zdanie.

Samokształcenie:

- korzysta z informacji,
- uczestniczy w projektach edukacyjnych,
- pracuje nad systematycznym uczeniem się,
- w miarę swoich możliwości i zainteresowań uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim mieście.

6. Ocena niedostateczna

Otrzymuje ją uczeń, który nie opanował zakresu wiadomości przewidzianych podstawą programową dla danego etapu edukacyjnego.

- nie potrafi, nawet przy pomocy nauczyciela, zredagować poznanych form wypowiedzi,
- nie opanował elementarnych wiadomości z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego oraz nauki o języku przewidzianych podstawą programową w klasie VII,
- wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym,
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych i interpunkcyjnych,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności,
- nie podejmuje starań w celu uzyskania oceny pozytywnej.